

การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างอุปนิสัย 7 ประการตามแนวคิดของสตีเฟน อาร์ โควี
สำหรับเยาวชนตอนปลาย โดยใช้หลักการของนีโอฮิวแมนนิส
และการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

นายวิระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษานอกโรงเรียน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-3111-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

B 16508-01

30 พ.ย. 2548

I20879842

A DEVELOPMENT OF SEVEN HABITS ENHANCEMENT MODEL BASED ON
STEPHEN R. COVEY'S CONCEPT FOR LATE YOUTHS BY USING THE PRINCIPLES
OF NEO-HUMANIST AND THE ORGANIZATION OF NON-FORMAL
EDUCATION ACTIVITIES

Mr. Wirathep Pathumcharoenwattana

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy in Non-Formal Education

Department of Non-Formal Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2002

ISBN 974-17-3111-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างอุปนิสัย 7 ประการ ตามแนวคิดของ
สตีเฟน อาร์ โควี สำหรับเยาวชนตอนปลาย โดยใช้หลักการของ
นีโอฮิวแมนนิส และการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียน

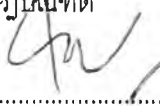
โดย นายวีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา

สาขาวิชา การศึกษานอกระบบโรงเรียน

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติวรรณ อมาตยกุล

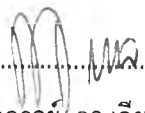
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ดร.ทวิวัฒน์ ปิตยานนท์

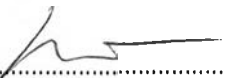
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษบัณฑิต

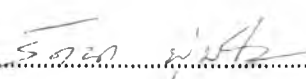

.....คนบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์)

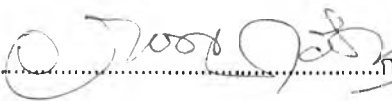
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

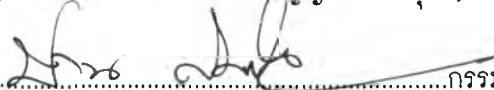

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติวรรณ อมาตยกุล)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวิวัฒน์ ปิตยานนท์)

.....กรรมการ
(ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.รัตนา พุ่มไพศาล)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล)

.....กรรมการ
(ดร.ปาน กิมปี)

.....กรรมการ
(อาจารย์แก้ว แก้วเกต)

วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา : การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างอุปนิสัย 7 ประการตามแนวคิดของสตีเฟน อาร์ โควี สำหรับเยาวชนตอนปลาย โดยใช้หลักการของนีโอ-ฮิวแมนนิส และการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน (A DEVELOPMENT OF SEVEN HABITS ENHANCEMENT MODEL BASED ON STEPHEN R. COVEY'S CONCEPT FOR LATE YOUTHS BY USING THE PRINCIPLES OF NEO-HUMANIST AND THE ORGANIZATION OF NON-FORMAL EDUCATION ACTIVITIES) อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติวรรณ อมาตยกุล, อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์, จำนวนหน้า 269 หน้า, ISBN 974-17-3111-6.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างอุปนิสัย 7 ประการตามแนวคิดของสตีเฟน อาร์ โควี สำหรับเยาวชนตอนปลาย โดยใช้หลักการนีโอฮิวแมนนิส และการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ผู้วิจัยได้สร้างโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อการเสริมสร้างอุปนิสัย 7 ประการตามแนวคิดของสตีเฟน อาร์ โควี นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเยาวชนที่อยู่ในหมู่ที่ 3 ตำบลบึงยี่โถ อำเภอรัญบุรี จังหวัดปทุมธานี จำนวน 36 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มทดลองเข้าร่วมโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อการเสริมสร้างอุปนิสัย 7 ประการตามแนวคิดของสตีเฟน อาร์ โควี และกลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าโปรแกรมนี้ กลุ่มทดลองจะเข้าร่วมโปรแกรมหังกล่าวนี้ใน 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 การเข้าร่วมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อการเสริมสร้างอุปนิสัย 7 ประการตามแนวคิดของสตีเฟน อาร์ โควี เป็นเวลา 20 ชั่วโมง และส่วนที่ 2 เป็นการจัดโครงการค่ายอาสาพัฒนาเป็นเวลา 12 วัน ผลการวิจัย ปรากฏดังนี้

1. รูปแบบการเสริมสร้างอุปนิสัย 7 ประการตามแนวคิดของสตีเฟน อาร์ โควี มีกระบวนการได้แก่ (1) การกำหนดวัตถุประสงค์ทางการศึกษา (2) การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ (3) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ได้แก่ การสร้างบรรยากาศ การเรียนรู้ที่ผ่อนคลาย การเสริมสร้างภาพพจน์ที่ดีต่อตนเอง การเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง และการฝึกฝนทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม และการตั้งใจเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ (4) การประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า ความคิดเห็นต่อรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า เยาวชนกลุ่มทดลองมีอุปนิสัย 7 ประการหลังการทดลองสูงกว่าเยาวชนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงอุปนิสัย 7 ประการ หลังการทดลองมากกว่าร้อยละ 80

ภาควิชา การศึกษานอกโรงเรียน ลายมือชื่อนิสิต.....
สาขาวิชา การศึกษานอกระบบโรงเรียน ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา 2545 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

##4184936527 . MAJOR NON-FORMAL EDUCATION

KEY WORD : SEVEN HABITS/LATE YOUTHS/NEO-HUMANIST/NON-FORMAL EDUCATION
WIRATHEP PATHUMCHAROENWATTANA : A DEVELOPMENT OF SEVEN HABITS ENHANCEMENT MODEL BASED ON STEPHEN R. COVEY'S CONCEPT FOR LATE YOUTHS BY USING THE PRINCIPLES OF NEO-HUMANIST AND THE ORGANIZATION OF NON-FORMAL EDUCATION ACTIVITIES. THESIS ADVISOR : ASSO.PROF.KIATIWAN AMATYAKUL, Ph.D., THESIS CO-ADVISOR : ASSO.PROF.TAWEEWAT PITAYANON, Ph.D. 269 pp. ISBN 974-17-3111-6.

The Purpose of this research was to develop the seven habits enhancement model based on Stephen R. Covey's concept for late youths by using the principles of Neo-humanist and the organization of non-formal education. The training program for enhancing seven habits based on Stephen R. Covey's concept was designed and was used with 36 late youths from Moo 3, Buengyitho, Thanyaburi, Pathumthani Province as a sample group. The subjects were divided into 2 groups. Both groups were then divided into the experimental group and the control group with 18 youths in each. The experimental group had been trained in this program which had 2 parts : workshop for 20 hours and organization of the volunteer camp project for 12 days. The research results were as follow :

1. The seven habits enhancement model based on Stephen R. Covey's concept has its process such as (1) educational goal setting, (2) learning experience selection, (3) learning experience organization : relaxing climate creation, good self-image enhancement, learning by personal and group practice and drill, and motivation for learning enhancement (4) learning evaluation. This model results that the opinion on this model was the highest.

2. Summary of model using for late youths were that the posttest seven habits of the experimental group was higher than that of the control group significantly at the .05 level. Moreover, the posttest seven habits behaviors of the experimental group was more than 80%.

Department	Non-Formal Education	Student's signature.....	<i>Wirathep Pathumcharoenwattana</i>
Field of Study	Non-Formal Education	Advisor's signature.....	<i>Kiativan Amatyakul</i>
Academic year 2002		Co-advisor's signature.....	<i>Taweewat Pitayanon</i>

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ด้วยความเมตตาของ รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติวรรณ อมาตยกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ทวิวัฒน์ ปิตยานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม กรุณาให้ความรู้ ข้อคิด คำแนะนำ ตลอดจนเป็นกำลังใจให้ตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.รัตนา พุ่มไพศาล รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล ดร.ปาน กิมปี และอาจารย์เกื้อ แก้วเกตุ ที่กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาให้ข้อคิดและข้อเสนอแนะ ที่ทรงคุณค่าต่อการทำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างอุปนิสัย 7 ประการตามแนวคิดของสตีเฟ่น อาร์ โควี

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์อุ้นตา นพคุณ ที่ได้ถ่ายทอดความรู้ ตลอดจนถ่ายทอดความเป็นคนดีที่มองตนเองและสังคมรอบข้างอย่างเอื้ออาทรจนข้าพเจ้าได้มีวันนี้

ขอขอบคุณเยาวชนทั้ง 36 ท่าน ที่มีความไว้วางใจและให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเองครั้งนี้

สุดท้ายผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่ได้สนับสนุนเป็นกำลังใจและช่วยบ่มเพาะความฝันในการแสวงหาหนทางที่จะช่วยเหลือผู้อื่นตลอดมา ขออุทิศความดีและประโยชน์ที่มีอยู่ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้แก่คุณครูที่เคารพรัก รองศาสตราจารย์ ดร.สุรกุล เจนอบรม ที่ได้ล่วงลับไปแล้ว และขอขอบคุณพี่น้องทุกคน พี่น้องชาวค่ายครูศาสตร์ มิตรสหาย และลูกศิษย์นอกระบบทุกคน ที่คอยให้กำลังใจ และอยู่เคียงข้างผู้วิจัยตลอดมา

วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ข
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉ
สารบัญแผนภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	18
สมมุติฐานของการวิจัย.....	18
ขอบเขตของการวิจัย.....	19
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	20
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	21
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	22
ความหมาย ความต้องการ ความสนใจ และกิจกรรมเยาวชนตอนปลาย.....	22
การพัฒนาอุปนิสัยตามหลักการของนีโอฮิวแมนนิส.....	27
หลักการการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรม การศึกษานอกระบบโรงเรียน.....	62
แนวคิดอุปนิสัย 7 ประการของสตีเฟ่น อาร์ โควี.....	71
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	74
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	80

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	82
	ขั้นตอนที่ 1 การสร้างรูปแบบการเสริมสร้างอุปนิสัย 7 ประการ ตามแนวคิดของสติเฟ่น อาร์ โควี สำหรับเยาวชน ตอนปลายโดยใช้หลักการของนีโอ ฮิวแมนนิส และการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน และการสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	83
	ขั้นตอนที่ 2 การทดลองและศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบ การเสริมสร้างอุปนิสัย 7 ประการตามแนวคิด ของสติเฟ่น อาร์ โควี สำหรับเยาวชนตอนปลาย โดยใช้หลักการของนีโอฮิวแมนนิสและการจัดกิจกรรม การศึกษานอกระบบโรงเรียน.....	97
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	101
	ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาารูปแบบการเสริมสร้างอุปนิสัย 7 ประการตามแนวคิดของสติเฟ่น อาร์ โควี สำหรับเยาวชนตอนปลายโดยใช้หลักการนีโอ ฮิวแมนนิส และการจัดกิจกรรมการศึกษานอก ระบบโรงเรียน.....	102
	ตอนที่ 2 ผลการทดลองใช้รูปแบบการเสริมสร้างอุปนิสัย 7 ประการตามแนวคิดของสติเฟ่น อาร์ โควี สำหรับเยาวชนตอนปลาย โดยใช้หลักการนีโอ ฮิวแมนนิส และการจัดกิจกรรมการศึกษานอก ระบบโรงเรียน.....	115

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5 สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	121
การดำเนินการวิจัย.....	122
สรุปผลการวิจัย.....	125
อภิปรายผล.....	133
ข้อเสนอแนะ.....	159
รายการอ้างอิง.....	161
ภาคผนวก.....	168
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	269

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ความสอดคล้องของอุปนิสัยกับกิจกรรมที่จัดในโปรแกรม ฝึกอบรมเพื่อการเสริมสร้างอุปนิสัย 7 ประการตามแนวคิด ของสตีเฟน อาร์ โควี โดยใช้หลักการของนีโอฮิวแมนนิสและ การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน.....	88
2 โครงสร้างแบบวัดอุปนิสัย 7 ประการตามแนวคิดของสตีเฟน อาร์ โควี.....	94
3 โครงสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมที่สอดคล้องกับอุปนิสัย 7 ประการตามแนวคิดของสตีเฟน อาร์ โควี.....	96
4 ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเสริมสร้างอุปนิสัย 7 ประการตามแนวคิดของสตีเฟน อาร์ โควี สำหรับ เยาวชนตอนปลาย โดยใช้หลักการของนีโอฮิวแมนนิส และการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยผู้ทรงคุณวุฒิ.....	106
5 ความคิดเห็นของเยาวชนผู้เข้าร่วมโปรแกรมที่มีต่อสาระ ประโยชน์ของโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างอุปนิสัย 7 ประการตามแนวคิดของสตีเฟน อาร์ โควี.....	108
6 ความคิดเห็นของเยาวชนผู้เข้าร่วมโปรแกรมที่มีต่อเทคนิควิธี การอบรมของโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างอุปนิสัย 7 ประการ ตามแนวคิดของสตีเฟน อาร์ โควี.....	110
7 ความคิดเห็นของเยาวชนผู้เข้าร่วมโปรแกรมที่มีต่อการนำไปใช้ ของโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างอุปนิสัย 7 ประการ ตามแนวคิดของสตีเฟน อาร์ โควี.....	112

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
8	ความคิดเห็นของเยาวชนผู้เข้าร่วมโปรแกรมที่มีต่อโปรแกรม ฝึกอบรม เพื่อการเสริมสร้างอุปนิสัย 7 ประการตามแนวคิด ของสตีเฟ่น อาร์ โควี สำหรับ เยาวชนตอนปลายโดยใช้หลัก การของนีโอฮิวแมนนิสและการจัดกิจกรรมการศึกษาออก ระบบโรงเรียน.....	114
9	การเปรียบเทียบอุปนิสัย 7 ประการตามแนวคิดของสตีเฟ่น อาร์ โควี ของเยาวชนกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง.....	115
10	การเปรียบเทียบอุปนิสัย 7 ประการตามแนวคิดของสตีเฟ่น อาร์ โควี ของเยาวชนกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง.....	116
11	การเปรียบเทียบอุปนิสัย 7 ประการตามแนวคิดของสตีเฟ่น อาร์ โควี ของเยาวชนกลุ่มทดลองระหว่างก่อนและหลัง การทดลอง.....	117
12	การเปรียบเทียบอุปนิสัย 7 ประการตามแนวคิดของสตีเฟ่น อาร์ โควี ของเยาวชนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง จำแนกเป็นรายอุปนิสัย.....	118
13	คะแนนที่ได้จากผลการสังเกตพฤติกรรมที่สอดคล้องกับ อุปนิสัย 7 ประการตามแนวคิดของสตีเฟ่น อาร์ โควี.....	119

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบความคิดของอุปนิสัยทั้ง 7 ประการของโควี (Covey, 1990).....	8
2	อุปนิสัยที่มีประสิทธิผล หลักการภายในและแบบแผน ของพฤติกรรมต่าง ๆ.....	10
3	กระบวนการทำงานของจิตใต้สำนึก.....	11
4	กระบวนการทำงานของจิตใต้สำนึก.....	36
5	สัดส่วนของพลังของจิตสำนึกกับจิตใต้สำนึก.....	37
6	รูปแบบการเรียนรู้ของเดวิด โคลบ (David Kolb).....	50

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
1	กระบวนการ 7 ขั้นในการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก ที่เหมาะสม.....	47
2	แหล่งของวัตถุประสงค์.....	67
3	ขั้นตอนที่ 2-4 ของการพัฒนารูปแบบของไทเลอร์ (Tyler).....	69
4	กรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อการพัฒนากระบวนการ เสริมสร้างอุปนิสัย 7 ประการตามแนวคิดของ สตีเฟน อาร์ โควี สำหรับเยาวชนตอนปลาย โดยใช้ หลักการของนีโอฮิวแมนนิส และการจัดกิจกรรม การศึกษานอกระบบโรงเรียน.....	80
5	กระบวนการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการเสริมสร้าง อุปนิสัย 7 ประการตามแนวคิดของสตีเฟน อาร์ โควี สำหรับเยาวชนตอนปลาย โดยใช้หลักการของนีโอ- ฮิวแมนนิส และการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียน.....	153